

LLUMS, LLUMS, LLUMS

d'Evelyne de la Chenelière

Traducció d'Elisabet Ràfols

Direcció: Lurdes Barba

Sala Beckett. Del 28 de febrer al 17 de març de 2024

Una producció de Q-ars Teatre

Dossier de premsa

Text de l'autora – versió original

Ma double pratique de comédienne et d'autrice m'a amenée à penser l'écriture pour le corps et par le corps. L'état de jeu et l'état d'écriture sont pour moi un même phénomène par lequel la langue cherche à prendre vie. C'est particulièrement le cas dans *Lumières, lumières, lumières*, où deux femmes déploient une langue pour tenter de s'approprier le corps du temps, pour mettre les mains sur le monde, pour s'approcher du vrai. Du chef-d'œuvre *Vers le phare*, j'ai choisi de concentrer notre regard sur la relation (faite de tensions et de rapprochements) entre Madame Ramsay et Lily Briscoe, qui, dans le roman de Virginia Woolf, ne se parlent pas. L'écart entre la volonté (de parler) et l'échec (à dire) caractérise très souvent le destin de mes personnages. Cet écart est aussi l'endroit où le tragique et l'humour se rencontrent. L'endroit où des êtres désirants peinent à se comprendre et à se rejoindre.

Je me rends compte, en écrivant ce mot, que dix ans auront passé depuis la première création de cette pièce, en 2014 à Montréal. Dix ans se sont écoulés dans la pièce également, dix années entre une promesse faite à un enfant et une promenade au phare, dix années entre le tableau de Lily resté inachevé, puis repris pour tenter de redonner vie au paysage d'autrefois.

Il me semble que ce que met en jeu *Lumières, lumières, lumières* résonne encore davantage dix ans plus tard, alors notre relation au temps, à l'espace et au vrai ont connu une métamorphose et que les années pandémiques ont fait leur ravage.

Je suis ravie d'imaginer ce texte résonner en Catalan grâce à Elisabet Ràfols, dans la conscience de l'existence vibratoire, matérielle, musculaire et néanmoins fragile de la langue. La partition, exigeante et délicate, célèbre la force de deux actrices, qui sont des femmes bien avant d'être des personnages. Des femmes incarnant deux énergies vitales qui se répondent, deux pôles qui se rencontrent jusqu'à se confondre, la mère et l'artiste, l'épouse et la célibataire, la pulsion de mort et la pulsion de vie.

C'est pour moi une joie et un honneur que cette pièce soit créée à la Sala Beckett par Q-Ars Teatre.

Bien à vous,

Evelyne de la Chenelière
Autora

Text de l'autora – traducció

El meu doble vessant d'actriu i autora m'ha dut a pensar l'escriptura per al cos i pel cos. L'estat d'interpretació i l'estat d'escriptura són per a mi un mateix fenomen pel qual la llengua busca cobrar vida. És particularment el cas a *Llums, llums, llums*, on dues dones despleguen una llengua per provar d'apropiar-se el cos del temps, per posar les mans sobre el món, per acostar-se a la veritat. De l'obra mestra *Cap al far*, he volgut concentrar-me en la relació (feta de tensions i acostaments) entre la senyora Ramsay i Lily Briscoe, que, en la novel·la de Virginia Woolf, no es parlen. La separació entre la voluntat (de parlar) i el fracàs (en dir) caracteritza molt sovint el destí dels meus personatges. Aquesta separació és també on l'element tràgic i l'humor es troben. El lloc on uns éssers que desitgen malden per entendre's i trobar-se.

M'adono, en escriure aquest text, que hauran passat deu anys des de la primera creació d'aquesta obra, el 2014 a Montreal. Deu anys transcorren també a l'obra, deu anys entre una promesa feta a un nen i una passejada al far, deu anys entre el quadre inacabat de la Lily, que després reprèn per intentar novament donar vida al paisatge d'altre temps.

Em sembla que el que posa en joc *Llums, llums, llums* ressona encara més al cap de deu anys, quan la nostra relació amb el temps, l'espai i la veritat ha sofert una metamorfosi i els anys pandèmics han causat els seus estralls.

Em fa molt feliç imaginar com ressona aquest text en català gràcies a Elisabet Ràfols, conscient de l'existència vibratòria, material, muscular i tanmateix fràgil de la llengua. La partitura, exigent i delicada, celebra la força de dues actrius, que són dones molt abans de ser personatges. Unes dones que encarnen dues energies vitals que es responen, dos pols que es troben fins a confondre's, la mare i l'artista, l'esposa i la soltera, la pulsio de mort i la pulsio de vida.

És per a mi una alegria i un honor que Q-Ars Teatre creï aquesta obra a la Sala Beckett.

Salutacions,

Evelyne de la Chenelière
Autora

Text de la directora

"Quina llum més bonica. Les cares agrupades al voltant de la taula a recer de les ombres esgarrifoses del món exterior. Aleshores hauré pensat que l'equilibri del món és possible certs vespres, amb una certa llum, hauré pensat que n'hi ha prou amb inventar-se la pròpia mirada i hauré pensat en les onades que són a la vegada passades i futures, i que jo mateixa no sé mai en quin temps en trobo."

Senyora Ramsay, Llums, llums, llums d'Evelyne de la Cheneliere

"Hauré desitjat no ser a taula, no formar part d'aquesta escena. Hauré mirat la senyora Ramsay i m'hauré dit per consolar-me que jo, quan envelleixi, tindrè molt menys a perdre que ella. Mentrestant l'esborro. Dins el meu cap l'esborro. Li esborro els cabells. Li esborro el maquillatge. Li arrenco les dents. Li estripo tota la pell. Li trenco els ossos i l'obro com una garota i amb la punta dels dits li aturo el batec del cor. Gràcies a Déu, ningú no pot saber realment què penso, ningú no pot veure l'interior de la meva ànima."

Lily Briscoe, Llums, llums, llums d'Evelyne de la Cheneliere

Evelyne de la Chenelière s'inspira en la novel·la de Virginia Wolf *Cap al far*, i en fa una versió lliure apropiant-se dels dos principals personatges femenins, la senyora Ramsay i la Lily Briscoe, per submergir-nos en els pensaments i les emocions de totes dues i construir un joc de diàlegs i monòlegs interiors on el temps serà el veritable protagonista.

La senyora Ramsay és una esposa perfecta i mare de vuit fills preocupada per les convencions socials i els prejudicis de la seva època. Creu que les dones han de tenir fills per sentir-se realitzades, però de forma íntima i secreta anhela alguna cosa indefinible que no troba en l'aparent harmonia de la seva vida. La Lily Briscoe és una dona independent i cultivada, disposada a dedicar la seva vida a l'art i decidida a no casar-se mai. Se sent atrapada pels encants de la senyora Ramsay, que li desperta una barreja de sentiments que es mouen entre l'amor a l'odi.

La Lily torna a la casa d'estiueig dels Ramsay. Han passat deu anys d'aquell estiu en què finalment no van anar al far i en què ella va començar a pintar un quadre que va deixar inacabat. Mentrestant hi ha hagut la guerra, la senyora Ramsay és morta i la casa està abandonada, quasi en runes. El record voldrà restaurar allò que va ser.

L'obra s'estructura en tres parts –igual que la novel·la–, però el temps que ens proposa Evelyne de la Chenelière no és lineal ni lògic, i així aconsegueix que sigui possible la trobada de les dues dones, separades per deu anys i una d'elles morta de fa temps. La frontera entre allò que és real i el que és construït pel record és difosa, i l'autora recorre aquesta línia fina amb la utilització en cada una de les parts d'un temps verbal diferent: el present d'indicatiu, amb la voluntat de reproduir certes, el futur perfect, que qüestiona aquestes certes, i el condicional, que permet als dos personatges creure en la possibilitat de canviar decisions preses i modificar els esdeveniments.

Lurdes Barba
Directora

Sinopsi

En aquesta versió lliure de la novel·la de Woolf, de la Chenelière s'apropia dels dos principals personatges femenins, la senyora Ramsay i la Lily Briscoe, per submergir-nos en els pensaments i les emocions de totes dues i construir un joc de diàlegs i monòlegs interiors on el temps serà el veritable protagonista.

La senyora Ramsay és una esposa perfecta i mare de vuit fills que busca la seva felicitat en el matrimoni i en la maternitat, mentre que la Lily Briscoe s'aferra ferotgement a la seva independència per dedicar la seva vida a la pintura. Les concepcions del món semblen oposades, però totes dues estan enamorades de la bellesa i del sentit de les coses i busquen crear la realitat més que no pas acceptar-la. Una immersió en les relacions entre creació, intimitat, espai i temps, una partitura sensible per a suavitzar els temps que corren.

Fitxa artística

Autoria: **Evelyne de la Chenelière**

Traducció: **Elisabet Ràfols**

Direcció: **Lurdes Barba**

Repartiment: **Tània Banús i Anna Güell**

Escenografia: **Paula Bosch**

Il·luminació: **Sylvia Kuchinow**

Espai sonor: **Jordi Collet**

Audiovisuals: **Joan Rodón**

Moviment: **Cecilia Colacrai**

Caracterització: **Angels Salinas**

Il·lustració del cartell: **Albert Aran**

Fotografia: **Laia Nogueras**

Ajudant de direcció: **Maria Luchetti**

Cap tècnic: **José Pablo Parra**

Producció executiva: **Maria G. Rovelló**

Una producció de Q-ars Teatre

Amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

L'autora: Evelyne de la Chenelière

Actriu i autora dramàtica, es va donar a conèixer internacionalment amb *Des fraises en janvier*, una comèdia agredolça presentada al Festival d'Edimburg de 2006.

És en l'àmbit del Nouveau Théâtre Expérimental on escriu els seus primers textos dramàtics i on se sent més còmoda. Evelyne hi ha estrenat diverses peces, entre les quals ella mateixa destaca *Bashir Lazhar*, – el monòleg sobre immigració, tolerància i educació que a l'octubre de 2010 es va estrenar a Temporada Alta i es va representar a la Sala Beckett, amb direcció de Magda Puyo, i al 2011 Philippe Falardeau en va fer un llargmetratge titulat *Monsieur Lazhar* –. I *Désordre public*, una faula fantàsica sobre els límits de la compassió en la convivència en parella.

Alice Ronfard, directora d'àmplia trajectòria especialment interessada a treballar amb l'univers femení, és qui ha dirigit algunes de les seves peces prèvies. A la primera, *Les pieds des anges* (al 2009), Evelyne ens parla de la crisi d'una dona fortament marcada pel suïcidi del seu germà i per la seva incapacitat de comunicar-se amb els altres i expressar els seus sentiments. L'altra és *L'imposture*, un text sobre la creació i la vida estrenat el novembre del 2009.

Evelyne de la Chenelière fa més de vint anys que es dedica al teatre i a l'escriptura. Aborda l'escriptura dramàtica com un laboratori d'investigació, un taller de producció del qual extreu una partitura destinada a l'escenari, un text escrit per creuar el cos dels actors. Tanmateix, les seves obres teatrals, traduïdes i posades en escena al Quebec com a altres llocs del món, són també obres literàries, plenes i autònomes, que qüestionen el llenguatge com a condicionant de l'expressió i del pensament. Les seves darreres obres, *Lumières, lumières, lumières* creada en una posada en escena per Denis Marleau a la tardor del 2014, marca l'inici de la seva residència artística de tres anys al Théâtre Espace Go. A continuació, les obres de teatre *Les lettres d'amour* dirigides per David Bobée el 2016, *La vie utile* dirigida per Marie Brassard el 2018, després la seva reescriptura d'*Électre*, dirigida per Serge Denoncourt. La trajectòria d'Evelyne de la Chenelière està marcada per la recerca

constant i la voluntat de qüestionar l'art viu, tant a través de l'escriptura com de la interpretació.

Ha guanyat nombrosos premis, entre els quals:

2020 Premi Marcel-Dubé

2018 rep la distinció honorífica Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres de la République Française.

2010 Premi SACD de la dramaturgia en llengua francesa per *Les pieds des anges*

2009 Premi a la millor obra del Festival Primeurs Saarbrücken, d'Allemagne per *Le plan américain*

2006 Premi literari del Gouverneur Général du Canada section Théâtre per *Désordre public*

2000 Masque de la Révélation pel text i la interpretació a *Des fraises en janvier*.

La finor de la seva obra la converteix en una de les figures més significatives de la dramaturgia del Quebec.

La traductora: Elisabet Ràfols

Fundadora i directora artística i executiva de Tant per Tant. L'Elisabet fa més de dues dècades que es dedica a la traducció literària. Les seves llengües de treball són el català, el castellà, el francès i l'anglès. La primera traducció col·laborativa va ser amb la poeta Anne Szumigalski l'any 1997 amb *Vindication of Senyora Clito* Mestres de Montserrat Roig. La seva traducció catalana de *Penso en Yu* de Carole Fréchette i la de *Visió ardent* de Marie Clements van ser presentades totes dues al Barcelona Grec Festival el 2015 i el 2016 respectivament. Traducció teatral de *Nyotaimori* de la dramaturga quebequesa Sarah Berthiaume, amb lectures dramatitzades a Q-Ars Teatre i Dau al Sec de Barcelona.

La directora: Lurdes Barba

Es forma en interpretació a l'Escola de Nous Estudis d'Els Joglars, l'Escola Adrià Gual i a l'Institut del Teatre, i amb professionals com Pavel Rouba, Carlos Gandolfo, John Strasberg, Carol Roselberg, Konrad Zschiedrich o Dominique de Facio. També es forma en direcció escènica a l'Institut del Teatre de Barcelona. També és llicenciada en Humanitats a la UOC.

Com a actriu ha treballat amb directors com Miguel Narros, Lluís Pasqual, Rafel Duran, Xavier Albertí, Àlex Rigola, Javier Daulte, Jordi Casanovas, Carme Portaceli o Pere Planella, entre molts altres.

Com a directora ha portat a escena textos de Lluïsa Cunillé com *Saló primavera* (Sala Muntaner), *Occisió* (Teatre Lliure), *Barcelona mapa d'ombres* i *Els subornats* (Sala Beckett); de Benet i Jornet, *Revolta de bruixes* (Teatre Joventut), de Peter Turrini, *Caça de rates* (Sala Beckett); de Jordi Coca, *Platja negra* (Espai Brossa); de W. Schwab, *Un sant sopar europeu* (Mercat de les Flors); de Ph. Blasband, *Addictes a la xocolata* (Sala Muntaner); de Dani Salgado, *El clavicèmbal* (TNC); d'Enzo Corman, *Diktat* (Teatre Tantarantana); de Lars Noren, *Dimonis* (Temporada Alta / Sala Beckett); de Maria Barbal, *Pedra de tartera* (TNC); o de Josep Maria de Sagarra, *Ocells i llops* (TNC); de Dea Loher *Barba Blava* (Teatre Tantarantana). *La tortuga de Califòrnia* de Daniela Feixas (La Seca. Festival Grec); *Paisatge viscut* de M. A. Capmany (Mercat de les Flors i La Gleva). *El Dolor* de Marguerite Duras (Teatre Nacional de Catalunya). *La casa de les Aranyes* de Paco Zarzoso (TNC). *Els Subornats* de Lluïsa Cunillé (Sala Beckett i Temporada Alta). *L'Hèroe* de Santiago Rusiñol (TNC).

En cinema i televisió cal destacar la seva participació a *A través del cel obert*, *Recordar peligró de muerte*, *El adefesio*, *Rosa*, *Laberint d'ombres*, *Amor idiota* de Ventura Pons, *Estigmes* d'Adan Aliaga, *L'assaig* de Lluís Baulida o *El pare* de Manel Hurga.

Ha rebut el Premi AET de Reus a la millor direcció per *Final d'estiu amb tempesta* i dos Premis de la Crítica de Barcelona a la millor interpretació per *A la meta* i *Les presidentes*.

Com a docent, ha impartit classes, seminaris i tallers d'interpretació a escoles com Memory, Eòlia, l'Institut del Teatre de Barcelona o l'ERAM.

Les intèrprets

Tània Banús

Graduada en interpretació per l'escola ESART de Barcelona, s'ha format prèviament als Tallers de Teatre Sílvia Servan de Sant Cugat del Vallès, localitat on ha participat quatre estius (2015-2018) al Festival Lectures a la Fresca en diverses obres (*Guilietta* versió del *Romeu i Julieta* de W. Shakespeare, *En Pólvora* d'Àngel Guimerà, *Don Joan* de Molière, *La Retirada* de Václav Havel, *Homes i No* de Manuel de Pedrolo, i *Món dimoni i carn*, de Maria Aurèlia Capmany) sota la direcció de Dolors Vilarasau.

També ha estat alumne de l'Escola Nancy Tuñón (Barcelona) i el Giles Foreman Centre for Acting (Londres), on s'ha format amb professionals del sector, i ha estat una de les integrants, com a actriu i ajudant de producció, de la companyia sabadellenca Amfiteatre, de la qual en destaca la seva participació en l'obra *Confiteor*, de Tom Colomer.

Ha treballat també en obres com *En busca d'autora* (versió de *Sis personatges en cerca d'autor* de L. Pirandello, dir. Martí Torras Mayneris – CCCB), *Growth Value Blender* (dir. Søren Evinson – Sala Hiroshima) i el musical *Nine* (dir. Joan Vázquez – Almeria Teatre). Ha participat també a *Contrallums* (de Q-ars Teatre amb textos de Víctor Català, dir. Anna Güell i Daniela Feixas - Teatre La Gleva), *Chipko* (de Q-ars Teatre, dir. Daniela Feixas - Teatre La Gleva i Sala Atrium) i *Anem a fer una musa 2.0* (de Q-ars Teatre, dir. Rafel Duran – Teatre La Gleva).

Anna Güell

Llicenciada en Art Dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona. Posteriorment, s'ha seguit formant i investigant amb mestres com Georges Baal, Antonio Fava, John Strassberg, Konrad Zschiedrich, Penny Cherns i Sue Weston, Tom Bentley-Fisher o Will Keen.

Ha estat becada en diverses ocasions per la Unió de Teatres d'Europa i pel Teatre Lliure de Barcelona per treballar amb Declan Donnellan i Nick Ormerod, de la companyia Cheek by Jowl de Londres. Ha treballat en espectacles dirigits per Helder Costa (*Dancing*), Mario Gas (*El temps i els Conway*), Ramon Simó (*Quatre dones i el sol; Les escorxadors; Simone*), Sergi Belbel (*Tàlem; La filla del mar; Rumors; L'inspector*), Calixto Bieito (*Somni d'una nit d'estiu*, Teatre Grec), Pere Planella (*Dansa d'agost*, Teatre Lliure), Lluís Pasqual (*Roberto Zucco*, Teatre Lliure), Rosa Novell (*Maria Rosa*), Tamzin Townsend (*Macbeth*, Festival Grec), Ariel Garcia Valdés (*Galatea*, TNC), Manel Dueso, Anna Lizaran, Pep Pla (*El Mercader*), Rafel Duran (*Suplicants; Rive Gauche*), Tom Bentley-Fisher (*Ilíada; Visió ardent*), Magda Puyo (*L'alè de la vida*) o Oriol Broggi (*Electra*), entre d'altres. Més recentment ha treballat en obres com *Ausencias* (dir. Jordi Oriol), *Carola* (dir. Francesca Piñón), *Dogville* (dir. Sílvia Munt), *Paisatge viscut II* (dir. Lurdes Barba), *Contrallums* (dir. Anna Güell i Daniela Feixas), *Chipko* (dir. Daniela Feixas) i *Anem a fer una musa 2.0* (dir. Rafel Duran).

Ha treballat també al cinema i a la televisió en diverses produccions. En televisió ha aparegut a sèries com *Poble Nou*, *Laberint d'ombres*, *Jet Lag*, *Porca Misèria*, *KMM* i *Com si fos ahir*, més recentment. En cinema a *La vampira del Raval* i *Laia* (dir. Lluís Danés), *Vida privada* (dir. Sílvia Munt), *Gossos* (dir. Romà Guardiet), entre d'altres. També ha treballat a la ràdio fent ràdio-teatre i en el programa de poesia *Sonen les paraules* de Catalunya Cultura.

Ha estat nominada i guardonada per diferents papers al llarg de la seva carrera (Premi Margarida Xirgu, diversos Premis de la Crítica i nominacions als Premis Butaca i als Fotogramas de Plata).

Va fundar amb Mercè Anglès, l'any 2000, la companyia Q-ars Teatre, que actualment segueix donant guerra pels escenaris catalans.

Informació pràctica

Llums, llums, llums

d'Evelyne de la Chenelière
Traducció d'Elisabet Ràfols
Direcció: Lurdes Barba

Amb: Tània Banús i Anna Güell

Del 29/02 al 17/03/2024
De dimecres a dissabte, 19:30 h
Diumenge, 18 h

Sala de dalt

Una producció de Q-ars Teatre

Amb el suport de:

Amb el patrocini de:

Laura Farrés
Sala Beckett/Obrador Internacional de Dramatúrgia
C/ Pere IV, 228-232
Tel.: 93 284 53 12
www.salabeckett.cat

Sala Beckett
Obrador Internacional
de Dramatúrgia